

Yenileşme ve Değişme Kavramlarıyla İlgili Eğitim Yönetimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi¹

Ceylan GÜN², Mehmet ULUTAŞ³

Öz

Bu araştırmada 2000-2020 yılları arasında yenileşme ve değişme kavramları ile ilgili Türkiye’de eğitim yönetimi alanında yapılmış olan lisansüstü tezlerin bazı değişkenlere göre dağılımlarının incelenerek genel eğilimlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, doküman incelemesi yoluyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini YÖK Ulusal Tez Merkezi’nde bulunan 2000-2020 yılları arasında eğitim yönetimi alanında yenileşme ve değişme kavramlarıyla ilgili hazırlanmış olan izinli 106 lisansüstü tez oluşturmaktadır. Araştırmada, evrenin tamamının ulaşılabilir olması dolayısıyla örneklem alma yoluna gidilmeyerek evrende yer alan lisansüstü tezlerin tamamı araştırmaya dâhil edilmiştir. Araştırmada doküman incelemesinin aşamalarına uygun ulaşılan tezlerin analizinde içerik analizi uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre eğitim yönetimi alanında yenileşme ve değişme kavramları ile ilgili hazırlanan lisansüstü tezlerin çoğunluğunun yüksek lisans düzeyinde hazırlanmış olduğu, yine çoğunluğunun nicel yöntemle hazırlandığı ve tarama deseninin en çok kullanılan araştırma deseni olduğu; en fazla çalışılan örneklem türünün öğretmenler olduğu; ilgili olabilecek kavramlardan en fazla değişime direnç gösterme kavramının yer aldığı tespit edilmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda yenileşme ve değişme kavramlarıyla ilgili ölçek geliştirme çalışmalarının yapılabileceğine, nitel veya karma çalışmalara daha fazla yer verilerek araştırma yöntem çeşitliliği ile veri çeşitliliğinin artırılabilceğine, okul yöneticilerinin yenilik ve değişim yönetimi yeterlikleriyle ilgili araştırmacılara ve uygulayıcılara önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yenileşme, değişme, eğitim yönetimi, lisansüstü tezler.

Analysis of Postgraduate Theses in the Field of Educational Administration Related to the Concepts of Innovation and Change¹

Abstract

In this research, it is aimed to determine the general tendencies of the postgraduate theses made in the field of educational administration in Turkey between the years 2000-2020 on the concepts of innovation and change by examining the distribution according to some variables. The research was carried out through document analysis. The universe of the research consists of 106 postgraduate theses with permission, which were prepared between the years 2000-2020 in the YÖK National Thesis Center on the concepts of innovation and change in the field of educational administration. In the study, all of the postgraduate theses in the universe were included, not taking the way of sampling since the entire universe was accessible. In the research, content analysis was applied in the analysis of the theses reached in accordance with the stages of document analysis. According to the results of the research, the majority of the postgraduate theses prepared on the concepts of innovation and change in the field of Educational Administration were prepared at the master's level, and the majority of them were prepared with the quantitative method, and the survey design was the most used research design; the most studied sample type was teachers; It has been determined that the concept of resistance to change is the most relevant concept. In line with the results obtained from the research, suggestions have been made to researchers and practitioners regarding the

¹“Yenileşme ve Değişme Kavramlarıyla İlgili 2000-2020 Yılları Arasında Eğitim Yönetimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi” adlı lisansüstü tez çalışmasından üretilmiştir.

² Sorumlu Yazar, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, ceylangun9@gmail.com ORCID: orcid.org/0000-0001-8732-0151

³ Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, ulutasmehmet@gmail.com, ORCID: orcid.org/0000-0002-6539-2039

innovation and change management competencies of school administrators, that scale development studies can be conducted on the concepts of innovation and change, that qualitative or mixed studies can be given more space, and that the diversity of research methods and data can be increased.

Keywords: Innovation, change, educational administration, postgraduate theses.

Makale Geçmişi
Makale Türü
Önerilen Atf

Geliş: 06.12.2021

Kabul:25.12.2021

Yayın:30.12.2021

Araştırma Makalesi

Gün, C. & Ulutaş, M. (2021). Yenileşme ve değişme kavramlarıyla ilgili eğitim yönetimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Uluslararası Eğitimde Mükemmellik Arayışı Dergisi (UEMAD)*, 1 (1), 24-36.

Giriş

Bilginin giderek önem kazanması ve dinamik bir çevreye uyum sağlama isteği veya zorunluluğu örgütler açısından yenileşme ve değişme kavramlarının önemli hale gelme nedenleri arasında gösterilebilmektedir. Örgütler, diğer örgütlerle rekabet edebilmek, toplumun ihtiyaç ve beklentilerine karşılık verebilmek ve yapısında gerçekleşecek olası sorunlarla baş edebilmek için yenileşmeye ve değişmeye ihtiyaç duymaktadırlar. Ancak örgütlere getirilecek yeniliğin veya uygulanacak değişimin başarıya ulaşması için dikkate alınması gereken durumlar söz konusudur. Kotter (1999, s. 13) bu önemli görülen noktaları “örgütün rekabet durumu”, “piyasadaki konumu”, “teknolojik yaklaşımı” ve “ekonomik performansı” şeklinde ifade etmektedir. Bunların yanında önemli görülen bir diğer durum da güçlü bir iş birliğidir. Örgüt çalışanlarını değişime yönelik motive etmek, çalışanların ortak bir çaba göstererek değişim sürecinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesini sağlamaktadır.

Örgütlerin, çevrenin taleplerini karşıladığı ürün ve hizmetleri zamanla yeni istek ve ihtiyaçları karşılayamayacak hale gelebilmektedir. Bunun sonucunda örgütlerde yeniliğe gitme ihtiyacı doğmaktadır. Ancak örgüt içerisinde var olan alışkanlıklardan vazgeçememe veya kişisel çıkarlarına tehdit unsuru oluşturması gerekçesiyle örgüte getirilecek yeniliğe ve değişime karşı çıkan çalışanların olması söz konusudur. Örgütlerde yenileşmeyi gerçekleştirmek, örgüt ile çalışanlar arasındaki ilişkilerin niteliğinden veya örgütün yapısal koşullarından dolayı her zaman kolay olmamaktadır. Yenilik ve değişim yönetiminde örgütlerin izlediği stratejiler farklılaşmakla birlikte temelde uzmanlıkla yönetilen bir yenileşme ve değişme süreci sağlanmalıdır (Durna, 2002, s. 144).

Yaşanan bu yenileşme ve değişme süreçlerinden eğitim örgütlerinin etkilenmesi oldukça doğal görülmektedir. Eğitim ve yönetim bilimindeki gelişmelerden bu değişimin etkisi açıkça anlaşılmaktadır. Eğitimin kasıtlı ve istendik davranış değiştirme süreci olarak tanımlanması dolayısıyla (Ertürk, 1988, s. 13), eğitim örgütlerinde öğrencilerini çevrede yaşanan değişim hızına ayak uydurabilecek nitelikte yetiştirme zorunluluğu ortaya çıkmaktadır (Tabanca, 2014, s. 346).

Toplumsal ve ekonomik alanlarda yaşanan değişmelerle birlikte bu değişmelerden en fazla etkilendiği düşünülen eğitim örgütlerinin de rollerinde değişmeler gerçekleşmektedir. Yenileşme ve değişme kavramları ile eğitim arasında bulunan çift yönlü etkileşim sonucunda (Özdemir, 2000, s. 9);

- Eğitim toplumdaki değişmelerden etkilenerek bu yeni duruma uyum sağlamak için yapısında düzenlemelere gitme gereği duymaktadır.
- Eğitimin toplumda yenileşmeye öncülük etmesi beklenmektedir.

Eğitim alanındaki değişim süreci diğer örgütlerde gerçekleştirilen değişim sürecinden birtakım farklılıklarla birlikte gerçekleştirilmektedir. Değişimi eğitim örgütlerinde gerçekleştirirken eğitim örgütlerinin diğer alanlardaki örgütlere göre kendine özgü farklılıklarının olduğunu bilmek gerekmektedir. Eğitime herhangi bir süreç, öğretmenlere de herhangi bir örgütte çalışan işgören gibi yaklaşıldığı zaman ulaşılmak istenen değişim hedeflerinde başarısızlığın kaçınılmaz olacağı öngörülmektedir (Erdoğan, 2015, s. 73).

Eğitim örgütlerinde gerçekleştirilecek yenileşme ve değişmeye yönelik uygulamalarda, sürecin etkili yönetilmesiyle belirlenen amaçlara ulaşabilmek için bu kavramlara yönelik yapılan bilimsel çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Eğitim yönetimi alanında bu kavramlara yönelik gerçekleştirilen bilimsel çalışmalar içerisinde önemli bir paya sahip olan lisansüstü tezler de farklı bakış açısı getirmesiyle yol gösterici nitelik taşımaktadır. Bu nedenle eğitim yönetimi alanında yenileşme ve değişme kavramlarıyla ilgili bugüne kadar

hazırlanmış olan lisansüstü çalışmalarda genel eğilimin belirlenmesi; alan yazında kavramlarla ilgili eksik veya daha çok ele alınmış olan yanlara dikkat çekilmesiyle kavramlarla ilgili genel çerçevenin belirlenerek yeni yapılacak araştırmalara da yol gösterici olacağı düşünülmektedir. Bu açıklamalar doğrultusunda bu araştırma için “Türkiye’de 2000-2020 yılları arasında yenileşme ve değişme kavramlarıyla ilgili eğitim yönetimi alanında hazırlanmış olan lisansüstü tezlerin bazı değişkenlere göre genel araştırma eğilimleri nasıldır?” sorusu problem cümlesi olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada 2000-2020 yılları arasında yenileşme ve değişme kavramları ile ilgili Türkiye’de eğitim yönetimi alanında yapılmış olan lisansüstü tezlerin bazı değişkenlere göre dağılımlarının incelenerek genel eğilimlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Alt Amaçlar

Araştırmanın genel amacı çerçevesinde belirlenen, aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Yenileşme ve değişme kavramlarıyla ilgili eğitim yönetimi alanındaki lisansüstü tezlerin türlerine göre dağılımı nasıldır?
2. Yenileşme ve değişme kavramlarıyla ilgili eğitim yönetimi alanındaki lisansüstü tezlerin yayımlandıkları yıllara göre dağılımı nasıldır?
3. Yenileşme ve değişme kavramlarıyla ilgili eğitim yönetimi alanındaki lisansüstü tezlerin yayıncılarına göre dağılımı nasıldır?
4. Yenileşme ve değişme kavramlarıyla ilgili eğitim yönetimi alanındaki lisansüstü tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?
5. Yenileşme ve değişme kavramlarıyla ilgili eğitim yönetimi alanındaki lisansüstü tezlerin araştırma desenlerine göre dağılımı nasıldır?
6. Yenileşme ve değişme kavramlarıyla ilgili eğitim yönetimi alanındaki lisansüstü tezlerin örneklemelerine göre dağılımı nasıldır?
7. Yenileşme ve değişme kavramlarıyla ilgili eğitim yönetimi alanındaki lisansüstü tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımı nasıldır?
8. Yenileşme ve değişme kavramlarıyla ilgili eğitim yönetimi alanındaki lisansüstü tezlerin ilgili olabilecek kavramlara göre dağılımı nasıldır?”

Araştırmanın Önemi

İçinde bulunulan değişim ve yenileşmenin oldukça önemli görüldüğü bu çağda sürekli bir değişimin yaşanması, örgütleri doğrudan ya da dolaylı bir şekilde etkilemekte ve örgütlerin bu değişime uyum sağlamasını zorunlu hale getirmektedir. Özellikle eğitim örgütleri başta olmak üzere toplumda yer alan tüm örgütler, nitelikli bir şekilde varlığını sürdürebilmek, ihtiyaçları ve beklentileri karşılayabilmek için çevresinde meydana gelen değişime ve yenileşmeye uyum sağlamak durumundadır. Yenileşme ve değişme kavramları üzerine eğitim yönetimi alanında yapılan araştırmaların, eğitim örgütlerinde bu iki kavrama yönelik faaliyetlerin uygulanma sürecinin yönetilmesi hususunda eğitim örgütlerine yol göstericilik yaptığı düşünülmektedir.

Alan yazın taraması sonucunda eğitim yönetimi alanında değişme ve yenileşmeyle ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde bu kavramların ele alındığı çalışmaların genel çerçevesini ortaya koymaya yönelik bir doküman inceleme çalışması bulunmamıştır. Bu çalışmada, eğitim yönetiminde yenileşme ve değişme kavramları üzerine Türkiye’de yapılan lisansüstü tezlerin özelliklerine yönelik genel bir çerçeve oluşturma amaçlandığı için kavramların eğitim yönetiminde önemine vurgu yapılmasıyla birlikte bu kavramlarla ilgili alanda yapılacak yeni çalışmalara yol gösterici olabileceği düşünülmektedir.

Kavramsal Çerçeve

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın kavramsal çerçevesine ilişkin bilgiler verilmiştir.

Yenileşme

Yaşadığımız değişim çağı bireyler ve örgütlerden yeni bakış açıları beklemektedir. Bu beklentinin ortaya çıkmasında, geçmişten bu yana uygulanan yönetim anlayışlarının örgütlerin devamlılığını sağlamada kesinlik ifade etmemesi etkili olmaktadır. Örgütler, değişimin hızı ve yönü bakımından ortaya çıkan belirsizlik durumuyla karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu belirsizlikle baş etmenin yolunun yenileşmeden geçtiği düşünülmektedir. Yenileşme bilgi temelli olduğu için değişime oranla daha az risk taşımakta ve

örgütleri bilinenin dışına taşırken daha bilinçli davranılmasını sağlamaktadır (Demirel ve Seçkin, 2008, s. 189).

Yenileşme önceden planlanmış bir değişim olarak ifade edilmektedir. Yenileşmede rastlantı yerine istenen, planlanan ve amaçlı bir hareket söz konusudur. Yenileşmenin yönü pozitif olup nicelik ve nitelik barındırmaktadır. Yenileşme gerçekleştirilirken olumlu sonuçlar doğurması ve verimliliği artırması beklenmektedir (Özdemir, 2000, s. 31). Yenileşme, toplumlarda sosyal ve ekonomik yönden ilerlemenin gücü olarak görülmektedir. Bu bağlamda yenileşmeye yönelik etkinliklerin durmasının sosyal ve ekonomik yönden toplumlarda bir durgunlaşmaya neden olduğu düşünülmektedir. Yenilikçi etkinlikleri gerçekleştirmek üzere planlanan programlara yapılan yatırımların ekonomiden eğitime toplumu ilgilendiren alanlarda kısa veya uzun vadeli ve kalıcı bir etki yaratacağı öngörülmektedir (Looney, 2009, s. 4). Adair (2015, s. 20) yenileşmenin, yeni fikirler elde etmekten daha öte bir durum olduğunu belirterek şu kısma vurgu yapmaktadır: Fikirleri başarılı bir şekilde ortaya koyma veya oluşmasını sağlamayla birlikte ortaya çıkan yeni fikirleri örgüt amaçlarına da uygun olacak biçimde uygulanabilir yeni ürün veya hizmete dönüştürmek. Bu ifadelerle dayanarak yenileşme için yeni fikirlerin ortaya çıkması yeterli bulunmayıp aynı zamanda bu fikirlerin işlevsellik kazanması gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Örgütlerde yenileşmeyi sağlayacak yollar aranırken dikkat edilmesi gereken bir husus da bireylere yaratıcı bir örgüt iklimi ve fikirlerini kolaylıkla ifade edebilecekleri rahat bir ortam sağlamaktır. Bu durum yenileşmenin sürekliliğini sağlamada oldukça etkili görülmektedir (Ahmed, 2016, s. 477). Yaratıcılığı desteklenen bireylerin yenileşme durumunda örgüt çıkarları doğrultusunda hareket etmesi beklenmektedir. Var olan sistemlerin genellikle yeniliklerin önünde bir engel ya da güçleştirici bir unsur olduğu düşünülmektedir. Fakat vizyon sahibi örgütler uygulamadaki yaklaşımlarıyla bu engelin üstesinden gelebilmektedir. Okullarda da yenileşmeye yönelik uygulamalarda en büyük sorumluluğun yöneticiler ve öğretmenler üzerinde olduğu düşüncesinden hareketle sistemden kaynaklanan engelleri aşmada en büyük rol yine yöneticiler ve öğretmenlere düşmektedir. Diğer yandan yenileşmenin oldukça önemli olduğu çağımızda okul yöneticilerinden bu konuda beklentiler bulunmaktadır. Öğrenme çabasında olup öğrendiklerini uygulayan, kararları okuldaki bireylerle ortak alan, öğretmenlerin yenileşme ihtiyaçlarını görebilen aynı zamanda bunu okula yansıtabilen, yeni vizyonlara açık olan, çağın teknolojik yeniliklerini mümkün olduğunca okula sunmaya çalışan, okulu çevresiyle birlikte kabul edebilen ve tüm bunları gerçekleştirirken yöneticilik yeterliklerini üst düzey kullanan bir yönetici beklentisi bulunmaktadır (Beycioğlu ve Aslan, 2010, s. 162-165).

Değişim

Değişim kavramı genel anlamda planlı ya da plansız olması fark etmeksizin herhangi bir sistem, süreç veya ortamın mevcut durumdan farklı bir duruma dönüştürülmesi olarak ifade edilmektedir. Tek başına olumlu ya da olumsuz bir durumu ifade etmeyen değişim gözlenen unsurda belli bir sürede bir farklılaşma görülmesi olarak değerlendirilmektedir (Özdemir, 2000, s. 30).

Günümüzde hızlı bir değişim yaşanmaktadır. En küçük birimlerden en geniş sistemlere kadar bu değişimden bütün toplumsal unsurlar etkilenmekte ve sürekli bir değişim dinamiğinin etkisi altında kalmaktadırlar. Bilgi ve teknolojiye yaşanan gelişmeler, ekonomik koşullar, toplumların gelenek ve göreneklerinde yaşanan farklılıklar ve buna benzer olgular bireyleri ve toplumları buldukları çevreyle birlikte bir değişim sürecine yönlendirmektedir (Beycioğlu ve Aslan, 2010, s. 154).

Günümüzde örgütlerin açık sistemler olarak görülmesi, örgütlerin çevrelerinde bulunan değişimlere kapalı olmaması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. İçinde bulunduğumuz bilgi ve teknoloji çağının dinamikliği sonucu toplumlarda değişimler görülmekte dolayısıyla örgütlerin çevresi de değişmektedir. Ortaya çıkan değişimler sonucu örgütler bu duruma uyum sağlamak zorunda kalmaktadır (Tabancalı, 2014, s. 345).

Değişim kısaca etkinliklerin farklı bir biçimde gerçekleştirilmesi; farklılık yaratma olarak ifade edilmektedir. Değişimin örgütler tarafından öngörülmesi, örgütün plansız bir değişmeye doğru sürüklenmesinin önüne geçilmesini sağlamakla birlikte planlı değişimle örgüt üyelerine gerekli becerileri kazandırıp davranışlarını amaçlara uygun olarak şekillendirme olanağı sağlamaktadır. Sürekli bir değişimin yaşandığı çevrede örgütlerin bu duruma uyum sağlamasının örgütsel değişimle mümkün olduğu düşünülmektedir (Can, Azizoglu ve Aydın, 2015, s. 409).

Toplum yapısındaki değişimler, kültürel, siyasal, ekonomik, yasal ve buna benzer nedenlerle örgütte büyüme yaşanması, yönetimde gerçekleşen değişimler, örgüt yapısında gerçekleşen değişimler, örgütün ya

da örgüt bireylerinin görev ve amaçlarında gerçekleşen değişimler sonucunda örgütler yenileşme sürecine girebilmektedir (Beycioğlu, 2004, s. 24). Örgütsel yenileşme ve değişim sürecinde devam eden geleneksel etkinlikler, bireyler, gruplar, örgütsel yapı ve süreç yeniliğin uygulanması için hazırlanmaktadır. Ancak çevrenin beklentileri, personel talepleri, teknolojik gelişmeler, yeni yasal düzenlemeler gibi durumları karşılayabilecek bir örgüt yapısına sahip olmak gerekmektedir (Özdemir, 2000, s. 55).

Yöntem

Yenileşme ve değişim kavramlarıyla ilgili 2000-2020 yılları arasında eğitim yönetimi alanında yapılmış olan lisansüstü tezlerin incelendiği bu araştırma, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı kaynakların analizini kapsayan doküman incelemesi yoluyla gerçekleştirilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 189).

Çalışma Grubu

YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde yer alan, 2000-2020 yılları arasında eğitim yönetimi alanında yenileşme ve değişim kavramlarıyla ilgili hazırlanmış olan izinli 106 lisansüstü tez araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Araştırmada, çalışma grubunun tamamının ulaşılabilir olması dolayısıyla örneklem alma yoluna gidilmeyerek çalışma grubunda yer alan lisansüstü tezlerin tamamı araştırmaya dâhil edilmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin elde edilmesinde doküman incelemesinde izlenmesi gereken aşamalar takip edilmiştir. Bu aşamalar aşağıda sıralanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 194):

- 1. Dokümanlara ulaşma:** Bu aşamada araştırmacı hangi dokümanlara ihtiyacı olduğunu ve araştırma için gerekli dokümanlara nereden ve nasıl ulaşacağını belirlemektedir. Bu doğrultuda araştırma için YÖK Ulusal Tez Merkezi'nden "yenileşme, yenilik, yenilik yönetimi, yenilikçilik, bireysel yenilikçilik, değişim, değişim yönetimi, değişime direnç gösterme" anahtar kelimeleri ile taramalar yapılmıştır. Taramalar sonucunda 106 tez YÖK Ulusal Tez Merkezi'nden elde edilmiştir.
- 2. Özgünlüğünü kontrol etme:** Araştırma için belirlenen dokümanlara ulaşıldıktan sonra bu dokümanların özgün olup olmadığının kontrol edilmesi gerekmektedir. Bu aşama araştırmanın ve araştırmacının güvenilirliğinin sağlanması ve araştırmaya harcanan emeğin boşa gitmemesi adına önemli görülmektedir. Ulaşılan lisansüstü tezlere YÖK Ulusal Tez Merkezi'nden erişim sağlanarak asılları elde edilmiştir. Yapılan incelemede elde edilen tezlerin görece özgün olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- 3. Dokümanları anlama:** Bu aşamada elde edilen ve özgünlüğü kontrol edilen dokümanlarla araştırmacının baş başa kalması söz konusudur. Sıra, elde edilen dokümanların anlaşılmasında ve ardından çözümlenmesindedir. Yalnızca doküman incelemesinin yapılacağı araştırmalarda, dokümanların belirli bir sistemle ve karşılaştırmalı olarak çözümlenmesi gerekmektedir. Bu aşamada ulaşılan dokümanlar araştırmacı tarafından dikkatlice incelenerek anlaşılmalı ve belirlenen ölçütler doğrultusunda çizelgeler halinde sıralanmıştır.
- 4. Veriyi analiz etme:** Doküman inceleme yönteminin/desenin benimsendiği araştırmalarda, dokümanların araştırmanın amacına göre kapsamlı bir şekilde içerik analizine tabi tutulması gerekmektedir. Bu araştırmada ulaşılan dokümanlar, veri analizi kısmında detaylı olarak belirtilen içerik analizi basamaklarına uygun olarak analiz edilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada doküman incelemesinin aşamalarına uygun olarak ulaşılan tezlerin analizinde içerik analizi uygulanmıştır. İçerik analizinin temelinde, benzer verilerin belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilerek okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenlenmesi bulunmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 242). Bu temel çerçevesinde, içerik analizinde izlenen birtakım aşamalar söz konusudur. Araştırma verilerinin analizi, içerik analizi gerçekleştirilirken izlenmesi gereken aşamalara uygun olarak aşağıda ifade edildiği şekilde gerçekleştirilmiştir:

Analize konu olan veriden örneklem seçme: Araştırmaya konu olan yenileşme ve değişme kavramlarının, yapılan incelemeler sonucunda birbirinden farklı alanlarda yürütülmüş olan araştırmalarda ele alındığı görülmüştür. Araştırmada, yenileşme ve değişme kavramlarıyla ilgili eğitim yönetimi alanında yürütülmüş olan lisansüstü tezlerin analizinin yapılmasına karar verilmiştir. Bu doğrultuda araştırmanın evreni, ülkemizde eğitim yönetimi alanında yenileşme ve değişme kavramlarıyla ilgili tamamlanan lisansüstü tezler olarak belirlenmiştir. Eğitim yönetiminde bu iki kavramla ilgili yapılan daha fazla çalışmaya ulaşma amacıyla araştırma için başlangıç yılı olarak 2000 yılı alınmış ve 2000-2020 yılları arasında yürütülmüş olan lisansüstü tezler incelenmiştir. Bu kapsamda araştırma sürecinde toplam 106 adet yüksek lisans ve doktora tezine ulaşılmıştır. Araştırmada belirlenen evrenin tamamına ulaşma amaçlandığı için araştırmada örneklem alma yoluna gidilmemiştir.

1. **Kategorileri geliştirme:** Bu aşamada araştırmada ulaşılan dokümanların benzerliklerini ve ortak yönlerini ortaya çıkaracak ve araştırma probleminin çözümüne ulaştıracak temalar geliştirilmiştir. Araştırma kapsamında tezlerin incelenme ölçütlerini oluşturan sekiz tema şu şekilde belirlenmiştir: tezlerin türü, yayın yılı, yayın dili, araştırma yöntemi, araştırma deseni, örnekleme, veri toplama aracı, yenileşme ve değişme kavramlarıyla ilgili olabilecek kavramlar.

2. **Analiz birimini saptama:** Araştırma amacı doğrultusunda tezlerin incelenmesine yönelik oluşturulan analiz birimleri temalar ve bunları tamamlayan kodlar şeklinde oluşturulmuştur.

- Tezlerin türü teması altında yüksek lisans ve doktora kodları;
- Tezlerin yayın yılı teması altında 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020 kodları;
- Tezlerin yayın dili teması altında Türkçe ve İngilizce kodları;
- Tezlerin araştırma yöntemi teması altında nitel, nicel ve karma kodları;
- Tezlerin araştırma deseni teması altında deneysel araştırma, durum çalışması, eylem araştırması, korelasyonel araştırma, kuram oluşturma, olgubilim ve tarama kodları;
- Tezlerin örnekleme teması altında ilçe MEM yöneticileri, MEB merkez teşkilatı çalışanları, okul, okul aile birliği başkanları, okul müdürleri, okul yöneticileri (müdür ve müdür yardımcıları), öğretim görevlileri, öğretmen adayları ve öğretmenler kodları;
- Tezlerin veri toplama araçları teması altında anket, doküman inceleme, form, görüşme formu, gözlem, ölçek kodları;
- İlgili olabilecek kavramlar teması altında bireysel yenilikçilik, değişim yönetimi, değişime direnç gösterme, değişme, yenileşme, yenilik yönetimi, yenilikçilik kodları yer almaktadır.

3. **Sayısallaştırma:** Dokümanların incelenmesi ve temaların oluşturulmasıyla ortaya çıkarılan verilerin daha iyi anlaşılmasında sayısal ifadelerle duyulan gereklilik sonucu SPSS programı aracılığıyla verilere ait frekans ve yüzde tabloları elde edilmiştir. Verilerden elde edilen bu değerler tabloların yanında grafiklerle de ifade edilmiştir.

4. **Veriyi kullanma:** Elde edilen dokümanların YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden elde edilmesi, farklı araştırmacılar tarafından dokümanların incelenip içerik analizi yapılması sonucu aynı sonuçlara ulaşılmasını sağlamaktadır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Yenileşme ve değişme kavramlarıyla ilgili hazırlanmış olan lisansüstü tezlerin araştırma amacına ve kavramsal çerçeveye uygunluğu değerlendirilerek çalışmaya uygun bulunmuştur. Çalışmanın yöntem kısmında araştırma deseni, çalışma grubu, verilerin toplanması ve doküman analizi sürecindeki tüm işlemlere ayrıntılı olarak yer verilmiştir. Böylece çalışmanın iç ve dış geçerliği sağlanmaya çalışılmıştır. Veriler için oluşturulan temalar ve kodlar değerlendirme sonucunda araştırmanın problem durumuna uygun bulunmuştur. Gerçekleştirilen analizler sonucunda elde edilen veriler yorum içermeden nesnel bir şekilde aktarılmıştır. Bu doğrultuda çalışmanın iç ve dış güvenirligi sağlanmaya çalışılmıştır. Verilerin açık, tutarlı ve teyit edilebilir olması da araştırmanın güvenirligini olumlu yönde etkilemektedir.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde tezler, problem durumu doğrultusunda “türü”, “yayın yılı”, “yayın dili”, “yöntemi”, “deseni”, “örnekleme”, “veri toplama aracı” ve “ilgili olabilecek kavramlar” temaları dahilinde incelenmiştir. İnceleme sonucu elde edilen bulgulara tablolar ile birlikte yer verilmektedir.

1. Yenileşme ve Değişme Kavramlarıyla İlgili Eğitim Yönetimi Alanındaki Lisansüstü Tezlerin Türleri

Araştırmanın birinci alt problemi doğrultusunda yenileşme ve değişme kavramlarıyla ilgili eğitim yönetimi alanında 2000-2020 yılları arasında hazırlanmış olan lisansüstü tezlerin türlerine göre dağılımı Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1

Tezlerin Türlerine Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde
Doktora	10	9,4
Yüksek Lisans	96	90,6
Toplam	106	100,0

Tablo 1’e bakıldığında toplam 106 lisansüstü tezin 10’unun doktora; 96’sının yüksek lisans düzeyinde hazırlanmış olduğu görülmektedir.

2. Yenileşme ve Değişme Kavramlarıyla İlgili Eğitim Yönetimi Alanındaki Lisansüstü Tezlerin Yayın Yılları

Araştırmanın ikinci alt problemi doğrultusunda yenileşme ve değişme kavramlarıyla ilgili eğitim yönetimi alanında 2000-2020 yılları arasında hazırlanmış olan lisansüstü tezlerin yayın yıllarına göre dağılımı Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2

Tezlerin Yayın Yıllarına Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde
2004	1	,9
2005	1	,9
2006	1	,9
2007	5	4,7
2008	7	6,6
2009	4	3,8
2010	4	3,8
2011	2	1,9
2012	5	4,7
2013	3	2,8
2014	7	6,6
2015	4	3,8
2016	6	5,7
2017	12	11,3
2018	14	13,2
2019	26	24,5
2020	4	3,8
Toplam	106	100,0

Araştırmada yenileşme ve değişme kavramlarıyla ilgili eğitim yönetimi alanında hazırlanmış olan lisansüstü tezlerin incelenmesi için yıl aralığı 2000-2020 olarak belirlenmiştir ancak YÖK Ulusal Tez Merkezi’nde yapılan tarama sonucunda, araştırma ile ilgili ulaşılan ilk tezin 2004 yılında hazırlandığı görülmektedir. Bu nedenle tabloda yılların geçmişten günümüze doğru yapılan sıralamasında ilk olarak 2004 yılı yer almaktadır. Tablo 2’ye bakıldığında toplam 106 tez içerisinde yenileşme ve değişme kavramlarıyla ilgili eğitim yönetimi alanında en az tezin 1 değerle 2004, 2005 ve 2006 yıllarında hazırlandığı görülmektedir. En fazla tezin ise 26 değerle 2019 yılında hazırlandığı görülmektedir.

3. Yenileşme ve Değişme Kavramlarıyla İlgili Eğitim Yönetimi Alanındaki Lisansüstü Tezlerin Yayın Dilleri

Araştırmanın üçüncü alt problemi doğrultusunda yenileşme ve değişme kavramlarıyla ilgili eğitim yönetimi alanında 2000-2020 yılları arasında hazırlanmış olan lisansüstü tezlerin yayın dillerine göre dağılımı Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3

Tezlerin Yayın Dillerine Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde
İngilizce	2	1,9
Türkçe	104	98,1
Toplam	106	100,0

Tablo 3'te lisansüstü tezlerin yayın dillerinin dağılımına bakıldığında toplam 106 tezin 104'ünün Türkçe olarak hazırlandığı görülmektedir. İngilizce olarak hazırlanan tezlerin sayısı ise sadece 2 olarak yer almaktadır.

4. Yenileşme ve Değişme Kavramlarıyla İlgili Eğitim Yönetimi Alanındaki Lisansüstü Tezlerin Araştırma Yöntemleri

Araştırmanın dördüncü alt problemi doğrultusunda yenileşme ve değişme kavramlarıyla ilgili eğitim yönetimi alanında 2000-2020 yılları arasında hazırlanmış olan lisansüstü tezlerin yöntemlerine göre dağılımı Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4

Tezlerin Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde
Karma	3	2,8
Nicel	99	93,4
Nitel	4	3,8
Toplam	106	100,0

Tabloya bakıldığında tezlerde kullanılan araştırma yöntemleri karma, nicel ve nitel olarak üç farklı türde yer almaktadır. Frekans dağılımlarına bakıldığında oldukça büyük bir farkla nicel yöntemin 99 değerle en fazla kullanılan araştırma yöntemi olduğu görülmektedir. Nicel araştırma yönteminden sonra nitel yöntemin 4 tezde, karma yöntemin ise yalnızca 3 tezde araştırma yöntemi olarak kullanıldığı görülmektedir.

5. Yenileşme ve Değişme Kavramlarıyla İlgili Eğitim Yönetimi Alanındaki Lisansüstü Tezlerin Araştırma Desenleri

Araştırmanın beşinci alt problemi doğrultusunda yenileşme ve değişme kavramlarıyla ilgili eğitim yönetimi alanında 2000-2020 yılları arasında hazırlanmış olan lisansüstü tezlerin desenlerine göre dağılımı Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5

Tezlerin Araştırma Desenlerine Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde
Deneysel araştırma	1	,9
Durum çalışması	1	,9
Eylem araştırması	1	,9
Korelasyonel araştırma	2	1,9
Kuram oluşturma	1	,9
Olgubilim	1	,9
Tarama	99	93,4
Toplam	106	100,0

İncelenen 106 lisansüstü tezin araştırma desenlerine bakıldığında Tablo 5'te görüldüğü üzere en fazla kullanılan araştırma deseni 99 frekans değeriyle tarama deseni olmuştur. Tarama deseninden sonra 2 frekans değeriyle korelasyonel araştırma yer alırken; deneysel araştırma, durum çalışması, eylem araştırması, kuram oluşturma, olgubilim desenlerinin frekans değerlerinin ise yalnızca 1 olduğu görülmektedir.

6. Yenileşme ve Değişme Kavramlarıyla İlgili Eğitim Yönetimi Alanındaki Lisansüstü Tezlerin Örneklemeleri

Araştırmanın altıncı alt problemi doğrultusunda yenileşme ve değişme kavramlarıyla ilgili eğitim yönetimi alanında 2000-2020 yılları arasında hazırlanmış olan lisansüstü tezlerin örneklemelerine göre dağılımı Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6

Tezlerin Örneklemelerine Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde
İlçe MEM yöneticileri	1	,8
MEB merkez teşkilatı çalışanları	1	,8
Okul	1	,8
Okul aile birliği başkanları	1	,8
Okul müdürleri	6	4,8
Okul yöneticileri	24	19,4
Öğretim görevlileri	1	,8
Öğretmen adayları	1	,8
Öğretmenler	88	71,0
Toplam	124	100,0

Tablo 6'da görüldüğü üzere incelenen tezlerde en fazla yer alan örneklem grubu 88 frekans değeriyle öğretmenlerdir. Tezlerde yer alan diğer örneklem gruplarının frekans değerlerine bakıldığında okul yöneticilerinin 24, okul müdürlerinin 6'dır. İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü yöneticileri, MEB merkez teşkilatı çalışanları, okul, okul aile birliği başkanları, öğretim görevlileri ve öğretmen adayları örneklemeleri ile yalnızca birer çalışmanın yapıldığı görülmektedir.

Araştırmada incelenen tez sayısı 106, tezlerde yer alan örneklem dağılımının toplam frekansı 124'tür. Bu durumun nedeni bazı çalışmalarda birden fazla örneklem grubunun kullanılmış olmasıdır. Çalışmaların 16'sında iki farklı örneklem grubu; 1 tanesinde üç farklı örneklem grubu bulunmaktadır.

7. Yenileşme ve Değişme Kavramlarıyla İlgili Eğitim Yönetimi Alanındaki Lisansüstü Tezlerin Veri Toplama Araçları

Araştırmanın yedinci alt problemi doğrultusunda yenileşme ve değişme kavramlarıyla ilgili eğitim yönetimi alanında 2000-2020 yılları arasında hazırlanmış olan lisansüstü tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımı Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7

Tezlerin Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde
Anket	21	13,9
Doküman inceleme	2	1,3
Form	35	23,2
Görüşme formu	7	4,6
Gözlem	2	1,3
Ölçek	84	55,6
Toplam	151	100,0

Tablo 7'ye bakıldığında lisansüstü tezlerde en çok kullanılan veri toplama aracının frekans değeri 84 olan ölçek olduğu görülmektedir. İkinci sırada ise 35 değer ile form yer almaktadır. Bu değerleri ise 21 ile anket; 7 ile görüşme formu; 2 ile doküman inceleme ve gözlem takip etmektedir. Araştırmada toplam 106

lisansüstü tez incelenmiştir ancak Tablo 7’de toplam frekans 151 olarak görülmektedir. Bunun nedeni incelenen tezlerin 41’inde birden fazla veri toplama aracının kullanılmış olmasıdır.

8. Eğitim Yönetimi Alanında Yenileşme ve Değişme Kavramlarıyla İlgili Hazırlanmış Olan Lisansüstü Tezlerdeki İlgili Olabilecek Kavramlar

Araştırmanın sekizinci alt problemi doğrultusunda yenileşme ve değişme kavramlarıyla ilgili hazırlanmış olan lisansüstü tezlerdeki bu kavramlarla ilgili olabilecek kavramların dağılımı Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8

Yenileşme ve Değişme Kavramlarıyla İlgili Olabilecek Kavramların Dağılımı

	Frekans	Yüzde
Bireysel yenilikçilik	8	7,5
Değişim yönetimi	15	14,2
Değişime direnç gösterme	18	17,0
Değişme	35	33,0
Yenileşme	11	10,4
Yenilik yönetimi	11	10,4
Yenilikçilik	8	7,5
Toplam	106	100,0

Tablo 8’e bakıldığında değişme kavramının frekansı 35, yenileşme kavramının frekansı 11 olarak görülmektedir. Bu iki kavramla ilgili olabilecek diğer kavramların frekans değerlerine bakıldığında değişime direnç gösterme 18, değişim yönetimi 15, yenilik yönetimi 11, yenilikçilik ve bireysel yenilikçilik 8 değerle yer almaktadır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde araştırma bulgularından elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlara dayalı gerçekleştirilen tartışmalar yer almaktadır. Eğitim Yönetimi alanında Türkiye’de 2000-2020 yılları arasında yenileşme ve değişme kavramlarıyla ilgili hazırlanmış olan lisansüstü tezlere YÖK ulusal tez merkezinden ulaşılarak izinli 106 lisansüstü tez; tür, yayın yılı, yayın dili, araştırma yöntemi, araştırma deseni, örneklem, veri toplama aracı, ilgili olabilecek kavramlar olmak üzere ayrılarak bunlara ait istatistiksel analizler gerçekleştirilmiştir.

Yenileşme ve değişme kavramlarıyla ilgili hazırlanmış olan lisansüstü tezlerin 96’sının yüksek lisans, 10’unun doktora düzeyinde hazırlanmış olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Hazırlanan tezlerin çoğunluğunun yüksek lisans türünde olmasının, yüksek lisans düzeyinde benzer konuların doktora tezlerinde çalışılan konulara göre daha sık çalışılmış olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Yenileşme ve değişme kavramlarının örgütlerde önem kazanmasıyla bu kavramlarla ilgili çalışmaların da önem kazandığı bilinmektedir. Ancak toplumla en fazla etkileşim halinde olan eğitim örgütlerinde de yenileşme ve değişme kavramlarına yönelik çalışmaların artmasının, bu kavramların eğitim örgütleri açısından da önemini daha iyi anlaşılmasını sağlayacağı düşünülmektedir. Doktora tezlerinde de bu kavramların ele alınması, eğitim yönetimi alanındaki doktora tez sayılarını artıracaktır.

Yenileşme ve değişme kavramlarıyla ilgili hazırlanmış olan lisansüstü tezlerin yayınlanma yıllarına bakıldığında en fazla çalışmanın 2019 yılında (26); en az çalışmanın 2004-2006 yıllarında (1) hazırlanmış olduğu sonucuna ulaşılmıştır. 2006 yılından 2017 yılına kadar tez sayılarında düzenli bir artış ya da azalma eğilimi görülmemiştir. 2017 yılında 12 olan tez sayısı artarak 2018’de 14, 2019’da 26’ya ulaşmıştır. 2020 yılında hazırlanan tezlerin sayısında bir önceki yıla göre azalma gerçekleşerek tezlerin sayısının 4’e gerilediği görülmektedir. Eğitim sistemimizde yaşanan yenileşme ve değişme uygulamalarının etkinliğinin değerlendirilmesine yönelik oluşan gereksinim nedeniyle, son yıllarda bu kavramların önemini öne çıkarmış olduğu ve dolayısıyla yapılan araştırmalarda konu olarak daha fazla ele alındığı düşünülmektedir.

Yenileşme ve değişme kavramlarıyla ilgili hazırlanmış olan lisansüstü tezlerin yayın diline bakıldığında yalnızca 2 tezin İngilizce; 104 tezin Türkçe olarak hazırlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Türkçe hazırlanan tezlerin oranı %98,1 olarak yer almakta ve bu da tezlerin tamamına yakını ifade etmektedir. Tezlerin yayın dillerinin arasındaki büyük farkın nedenine eğitim dili Türkçe olan üniversitelerin daha fazla olması gösterilebilir. Bu sonuç eğitim yönetimi alanında yapılan benzer çalışmalardan (Köksal, 2019; Polat, 2010)

elde edilen bulgularla benzerlik göstermektedir.

Yenileşme ve değişme kavramlarıyla ilgili hazırlanmış olan lisansüstü tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımına bakıldığında oldukça büyük bir farkla nicel araştırma yönteminin en fazla kullanılan yöntem olduğu görülmektedir. 99 çalışmada nicel araştırma yöntemi (%93,4) kullanılırken nitel araştırma yöntemi 4, karma yöntem 3 tezde kullanılmıştır. İncelenen tezlerde nicel araştırma türünün daha fazla olması nicel araştırmaların genellenebilirliği, kanıtlanabilirliği ve veriler üzerinde istatistiksel işlemler yapılabilirliği açısından (Sönmez ve Alacapınar, 2018, s. 41) araştırmacılara kolaylık sağlamasından dolayı tercih edilmiş olabileceği düşünülmektedir. Araştırmada incelenen lisansüstü tezlerin araştırma yöntemlerinde nicel yöntemin büyük bir oranla diğer yöntemlere göre öne çıkması sonucu benzer çalışmalarla (Köksal, 2019; Polat, 2010) benzerlik göstermektedir.

Yenileşme ve değişme kavramlarıyla ilgili hazırlanmış olan lisansüstü tezlerde en fazla tercih edilen araştırma deseni 99 tezde yer alan tarama deseni olmuştur. Tarama deseninden sonra korelasyonel araştırmanın 2 tezde yer aldığı; deneysel araştırma, durum çalışması, eylem araştırması, kuram oluşturma ve olgubilim desenlerinin yalnızca birer tezde yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Tarama deseni bir konu ya da olaya yönelik görüş, tutum, beceri, ilgi, yetenek vb. özelliklerin, diğer araştırmalara göre geniş örneklemeler üzerinden ortaya çıkarılmasının amaçlandığı araştırmalarda tercih edilmektedir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2015, s. 177). Görüş, tutum, beceri gibi özelliklerin ortaya çıkarılmasının incelenen tezlerin çoğunda yer almasıyla tezlerde en çok tarama deseninin kullanıldığına yönelik beklenen sonucu vermiştir. Eğitim yönetimi alanında yapılmış olan benzer çalışmaların (Turan, Karadağ, Bektaş ve Yalçın, 2014) araştırma desenine ilişkin bulgularıyla da bu sonuç benzerlik göstermektedir.

Yenileşme ve değişme kavramlarıyla ilgili hazırlanmış olan lisansüstü tezlerde en çok çalışılan örneklem grubuna bakıldığında 88 tezde öğretmenler; 24 tezde okul yöneticileri; 6 tezde okul müdürleri; ilçe MEM yöneticileri, MEB merkez teşkilatı çalışanları, okul, okul aile birliği başkanları, öğretim görevlileri ve öğretmen adaylarının ise yalnızca birer tezde yer aldığı görülmektedir. Öğretmenlerin eğitim örgütlerinin en aktif rol oynayıcıları oldukları göz önünde bulundurulduğunda çalışmalarda diğer örneklem türlerinden daha fazla yer almasının nedeninin bu durum olabileceği düşünülmektedir. Bu sonuç Polat (2010)'ın çalışmasında elde edilen bulgularla benzerlik göstermektedir. Diğer yandan öğretmenlerin sayıca fazla bulunması ve buna bağlı olarak da kolay ulaşılabilir olması, tezlerde örneklem grubu olarak daha fazla yer almasına başka bir neden olarak gösterilebilmektedir.

Yenileşme ve değişme kavramlarıyla ilgili hazırlanmış olan lisansüstü tezlerde veri toplama araçlarının kullanımına bakıldığında 84 tezde yer alan ölçek en çok kullanılan veri toplama aracı olmuştur. Ölçekten sonra sırasıyla 35 tezde form, 21 tezde anket, 7 tezde görüşme formu, doküman ve gözlem ise ikişer tezde yer almaktadır. Araştırmada incelenen lisansüstü tezlerde en çok nicel araştırma türünün yer alması; ulaşılabilirliğinin daha kolay olması nedeniyle genellikle hazır ölçeklerin kullanılmış olması; istatistiksel işlemlerin daha kolay uygulanabilir olmasıyla çok sayıda sonuç elde edilebilmesi dolayısıyla, en çok kullanılan veri toplama aracının ölçek olması araştırma için beklenen sonucu vermiştir.

İncelenen çalışmalarda yenileşme ve değişme kavramlarıyla ilgili olabilecek “yenilik, yenilik yönetimi, yenilikçilik, bireysel yenilikçilik, değişim yönetimi, değişime direnç gösterme” kavramları ile karşılaşılmıştır. Bu kavramların tezlerde kullanılma dağılımına bakıldığında en çok değişme kavramıyla ilgili çalışmalar gerçekleştirildiği görülmektedir. 35 tezde yer alan değişme kavramından sonra 18 tezde değişime direnç gösterme ve 15 tezde değişim yönetimi kavramı gelmektedir. Değişim kavramı kadar değişime direnç gösterme ve değişim yönetimi kavramları da örgütler açısından oldukça önemli görülmektedir. Değişim etkinliklerinde olduğu gibi yenileşmenin de önünde engeller görülebilmektedir. Her iki kavrama yönelik öne çıkarılması gereken durumun, bu kavramların yönetimine ilişkin çalışmaların artırılarak daha iyi anlaşılması ve özellikle yöneticilerin yetkinliklerini kullanmada bilimsel çalışmalardan en üst düzeyde yararlanmalarının sağlanması olduğu düşünülmektedir. Örgütsel değişimi ve yenileşmeyi gerçekleştirmeye yönelik etkinliklerde belirlenen hedeflere en doğru ve etkili biçimde ulaşmak için bu iki kavrama yönelik yapılan çalışmalar yol gösterici nitelik taşımaktadır.

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda araştırmacılar ve uygulayıcılara getirilen öneriler aşağıda sıralanmaktadır:

1. Eğitim yönetiminde yenileşme ve değişme kavramlarıyla ilgili çalışmaların artırılması, eğitim

- örgütlerinde gerçekleştirilecek yenileşme ve değişmeye yönelik çalışmalarda sürecin daha etkin ve verimli yönetilmesine yarar sağlayacağından eğitim yönetiminde bu kavramlar daha fazla ele alınabilir. Ayrıca bu kavramların doktora tezlerinde daha çok ele alınmasıyla alan yazında kavramlarla ilgili zenginleşme sağlanabilir.
2. İncelenen çalışmalarda en çok nicel araştırma yönteminin kullanıldığı görülmektedir. Araştırmalarda geçerlik ve güvenilirliği artırma ve derinlemesine incelemeler gerçekleştirme adına nicel yöntemin yanında nitel yöntem de kullanılarak nitel veri toplama araçları ile veri çeşitliliği sağlama yoluna gidilebilir.
 3. Eğitim sisteminin en aktif rol oynayıcıları olarak görülen öğretmenler, araştırmada incelenen tezlerde en çok çalışılan örneklem grubu olmuştur. Öğretmenlerin yanında, eğitim yönetimi sürecinde etkisi oldukça önemli görülen okul yöneticileriyle de çalışmaların artırılması, yenileşme ve değişme uygulamalarında okul yöneticilerinin bu süreçteki görevlerinin belirginleşmesine katkı sağlayabilir.
 4. Yenileşme ve değişme kavramlarıyla ilgili ön plana çıkan kavramlar değişim yönetimi, değişime direnç gösterme kavramları olmuştur. Bu kavramlara yönelik ortaya çıkabilecek sorunlarda ve yenileşme ve değişmeye yönelik etkinliklerde, okul yöneticileri yenilik ve değişim yönetimi yeterliklerini etkili kullanarak sürecin verimli ilerlemesine katkı sağlayabilirler. Ayrıca incelenen lisansüstü tezler içerisinde okul yöneticilerine yönelik olanlarda, özellikle öğretmenlerin motivasyonu sağlama ve beklentilerini karşılama ile süreçten etkilenen tüm bireylerin karara katılımı yönünde elde edilen bulgular ön plana çıkmaktadır. Bu konuların yenilik ve değişim yönetiminde ön planda tutulması amaçlara ulaşmada kolaylık sağlayabilir.

Toplumun tüm örgütlerinde olduğu gibi, yaşanan yenileşme ve değişmelerle eğitim örgütlerinde de önemi gittikçe artan yenileşme ve değişme kavramlarına yönelik yapılan araştırmalar, söz konusu kavramların alan yazında daha geniş bir şekilde yer almasını sağlamaktadır. Diğer yandan, kavramların farklı yönleriyle ele alınması uygulamada da bir bütünlük oluşturulmasını desteklemektedir. Eğitim yönetiminde kavramlarla ilgili yapılacak araştırmaların, kavramların farklı yönlerinin ortaya çıkarılmasını sağlamak adına çeşitli araştırma yöntem ve desenleri, örneklem grupları, veri toplama araçları gibi bir araştırma için veri çeşitliliğini sağlayacak etkenlerin uygulanması gerekmektedir. Yenileşme ve değişme kavramlarının farklı yönlerinin veya kavramlarla ilişkili diğer kavramların ortaya çıkarılmasıyla, yapılan uygulamalardan etkilenen bireylerin rollerinin daha çok belirginleştirilmesinin; örgütün belirlenen amaçlara daha doğru ve bilimsel yöntemlerle ulaştırılmasının sağlanacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Adair, J. (2015). *Yenilikçi Liderlik* (3. Baskı). Babıali Kültür.
- Ahmed, N.O.A. (2016). Relationship between innovation climate, market orientation and corporate entrepreneurship. *International Review of Management and Marketing*, 6(3), 476-480.
- Beycioğlu, K. (2004). *İlköğretim okullarında yenileşme gereksinimi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi.
- Beycioğlu, K. ve Aslan, M. (2010). Okul gelişiminde temel dinamik olarak değişim ve yenileşme: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin rolleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 153-173.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz Ş. ve Demirel, F. (2015). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (19. Baskı). Pegem Akademi.
- Can, H., Azizoğlu, Ö. A. ve Aydın, E. M. (2015). *Örgütsel Davranış*. Siyasal.
- Demirel, Y. ve Seçkin, Z. (2008). Bilgi ve bilgi paylaşımının yenilikçilik üzerine etkileri. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(1), 189-202.
- Durna, U. (2002). *Yenilik yönetimi*. Nobel.
- Erdoğan, İ. (2015). *Eğitimde Değişim Yönetimi* (4. Baskı). Pegem Akademi.
- Ertürk, S. (1988). Türkiye’de eğitim felsefesi sorunu. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3, 11-16.
- Kotter, J. P. (1999). Değişimi yönetmek. Tüzel, M. (Çev.). *Harvard Business Review dergisinden seçmeler değişim içinde*. Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası.

- Köksal, D. (2019). *Eğitim yönetimi alanında 2005-2018 yılları arasında yürütülen lisansüstü tezlerin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi.
- Looney, J. (2009). Assessment and innovation in education. *OECD Education Working Papers, 24*, 1-59.
- Özdemir, S. (2000). *Eğitimde örgütsel yenileşme* (5. Baskı). Pegem Akademi.
- Polat, G. (2010). *Eğitim yönetimi ve denetimi anabilim dalında yapılmış lisansüstü tez çalışmalarının incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F.G. (2018). *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (6. Baskı). Anı.
- Tabancalı, E. (2014). Örgütsel değişim. C. Elma ve K. Demir. (Edts.), *Yönetimde çağdaş yaklaşımlar, uygulamalar ve sorunlar* içinde (4. Baskı, s. 345-375). Anı.
- Turan, S., Karadağ, E., Bektaş, F. ve Yalçın, M. (2014). Türkiye’de eğitim yönetiminde bilgi üretimi: Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi 2003-2013 yayınlarının incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 20*(1), 93-119.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (11. Baskı). Seçkin.